

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

М 74

Рекомендовано до друку кафедрою мовної підготовки іноземних громадян (протокол №4 від 11.11.2014) та Науково-дослідним центром історичного краєзнавства (протокол №1 від 27.10.2014) Сумського державного університету

М 74 **Мова**, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі : збірка наукових праць Випуск I / [упор. В. Б. Звагельський]. - Суми : Сумський державний університет, 2014. - Вип. I. - 192 с.

Редакційна колегія:

Власенко В.М. - к. і. н., доц.; Волкова О.М. - к. філол. н., доц.; Гедз О.В.; Дегтярьов С.І. - к. і. н., доц.; Завгородній В.А.; Звагельський В.Б. - к. філол. н., с. н. с., доц. (голова); Казанджиєва М.С. - к. п. н., доц.; Леміш Н.О. - к. і. н., доц.; Набок М.М. - к. філол. н.; Нестеренко В.А. - к. і. н., доц.; Садівничий В.О. - к. н. із соц. комунік., доц.; Шевцова А.В. - к. філол. наук., доц.

Упорядник

Звагельський В.Б.

Перший випуск збірки наукових праць “**Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі**” містить статті, розвідки та повідомлення, присвячені різноманітним актуальним питанням гуманітарних дисциплін.

Серед авторів переважно науковці Сумського державного університету, краєзнавці та студентська молодь.

Для науковців, викладачів та вчителів, краєзнавців.

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

лірик, людина з мріями та бажаннями, не позбавлена суто людських якостей: кохання, почуття дружби, поваги до старших, підвищеного інтересу до минулого України.

ЗУЄНКО Т. М., ЛОСИЦЬКА К., ШАПОШНИЧЕНКО А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ В ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає. Сучасне суспільство ставить нові вимоги до особистісних і професійних якостей людини - рівня її соціальної адаптації, загальноосвітньої і спеціальної підготовки, творчих здібностей. Успішність перетворень у перехідних суспільствах значною мірою залежить від спроможності молоді конструктивно реалізувати себе в умовах трансформаційних процесів. Тут головним є формування навичок роботи з традиційними та віртуальними інформаційними джерелами, знаходження креативних рішень, вміння працювати в команді, користуватися знаннями для вирішення практичних завдань, вміти реалізовувати проектні технології, презентувати себе та свої результати в умовах тендерів і конкуренції, мати постійну потребу в самоосвіті, відчувати свою перспективу в житті громади. У викладанні іноземних мов основною вимогою часу стає формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного спілкування в усній та писемній формі.

Зміст навчання науковій комунікації іноземною мовою має забезпечити досягнення головної мети навчання, спрямованої на удосконалення студентами вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою; вмінь одержувати та передавати іншомовну інформацію за фахом; здатності вирішувати проблеми і задачі наукової діяльності, використовуючи інформаційні технології та іншомовну інформацію; застосування усних контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування; здійснення письмових контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування; здійснення читання і осмислення професійно орієнтованої та наукової іншомовної літератури, використання її в соціальній та професійній сферах; анотування наукових статей та обґрунтування свого наукового дослідження іноземною мовою.

На сьогоднішній день питання перекладу економічних текстів не вивчалось досконально. Цей тип перекладу завжди розглядався в рамках науково-технічного перекладу, але протягом декількох останніх років переклад економічної літератури відокремлюється від науково-технічного перекладу. Все вищезокреслене дає можливість вважати розкриття особливостей перекладу економічних текстів актуальним, потрібним і необхідним при вивченні англійської мови фахового спрямування.

Питанням особливостей перекладу економічних текстів займалися такі дослідники, як А.М. Єгорова, Т.А. Козакова, Ж.А. Голікова, В.Н. Комісарова, В.І. Карабан, Г. Наконечна та багато інших, що становить теоретичне підґрунтя для поставленого завдання.

Мета даної статті полягає у визначенні особливостей економічної літератури та основних проблем, які виникають при її перекладі. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань: 1) аналіз проблем та способів перекладу економічних текстів; 2) виявлення та встановлення граматичних труднощів перекладу текстів в галузі економіки; 3) аналіз особливостей перекладу економічних термінів.

Переклад як вид духовної діяльності людини існував ще у глибокій старині. Він завжди відігравав істотну роль в історії культури окремих народів та світової культури в цілому [1, с.9]. У наш час - з середини ХХ століття - перекладацька практика у всіх своїх різновидах здобула великих масштабів завдяки все зростаючій інтенсивності міжнародних контактів. Науково-технічна революція, яка охоплює все нові сфери життя та міжнародне наукове співробітництво, призводять до розвитку усіляких контактів між державами і іншими різномовними суспільствами. За цих умов істотно зростає роль перекладу, який впливає на економічні, суспільно-політичні, наукові, культурно-естетичні та інші відносини народів. Відповідно до наукового підходу, що склався в останні десятиліття, переклад являє собою паралельну мовну реалізацію думки засобами двох мов. Викладаючи своє розуміння перекладу, В.Н. Комісаров пише, що в процесі перекладу "функціонують дві мовні системи, але вони функціонують незалежно одна від одної, а у співвіднесенні з паралельним використанням комунікативно рівноцінних одиниць" і визначає переклад як "особливий процес співвіднесеного функціонування мов" [9, с.27].

Особливо важливу роль у наш час посідає переклад економічної літератури. Майже всі установи співпрацюють з установами інших держав. Переклад економічного тексту - комплексний процес. Перекласти означає "виразити вірно та повно засобами однієї мови те, що вже виражено засобами іншої мови" [1, с.10].

Розходження в семантичних системах різних мов - незаперечуваний факт, який є джерелом багатьох труднощів. Мова економічної літератури відрізняється від розмовної мови або мови художньої літератури певними лексичними, граматичними та стилістичними особливостями. Отже, при перекладі економічних текстів виникають певні проблеми [7, с. 317].

Фахові терміни, як мовні знаки, що репрезентують поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки, становлять суттєву складову економічних текстів і одну з головних труднощів їх перекладів з огляду на свою неоднозначність, відсутність у мові перекладу відповідників нових термінів, а також певні відмінності процесу термінотворення в англійській та українській мовах. Переклад спеціальної галузевої термінології, в тому числі й економічної, здійснюється різними способами, а саме за допомогою таких міжмовних трансформацій: лексичних, лексико-семантичних та лексико-граматичних. Головне завдання полягає у вірному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу, щоб якнайточніше передати значення кожного терміна [10, с. 327].

Безперечно, переклад термінів - дуже відповідальне завдання, яке потребує високого ступеня володіння обома мовами, багатогранного сприйняття мовної картини світу, а також відмінних знань тієї галузі науки або техніки, якої власне стосується переклад. Адже попри розширення міжнародних культурних й

економічних зв'язків у світі, використання сучасних засобів комунікації, на кшталт світової мережі Інтернет, і пов'язане з цим взаємозбагачення різних мов і культур, перекладач повинен рахуватися з тим, що кожна мова - унікальна і розвивається самостійно. Їй притаманні власні мовні реалії, у ній закріплені власні культурно-історичні реалії, а також з'являються нові реалії та поняття, які ще не мають еквівалентів на момент перекладу їх на інші мови. Саме тому перекладач і виступає в ролі міжмовного посередника, який допомагає реципієнтам отримати необхідну для них інформацію, і в той же час укорінює нові термінологічні лексичні одиниці у словниковому складі своєї рідної мови [2, с.5].

У процесі перекладу англійських економічних термінів досвідчені перекладачі зазвичай обирають той чи інший спосіб перекладу, виходячи зі змісту контексту, у якому вжито даний спеціальний галузевий термін, а іноді комбінують усі вищезгадані прийоми, аби якомога точніше і вдаліше передати їхнє лексичне значення у мові перекладу, зберігши при цьому, наскільки це є можливим, звукову форму та морфемну структуру вихідної термінологічної одиниці. І зважаючи на те, що сучасна англійська економічна терміносистема є мовою-продуцентом нових міжнародних економічних термінів, адекватний переклад фахової термінології набуває особливо важливого значення для успішного становлення та нормалізації української фінансово-економічної термінології у відповідності до міжнародних стандартів [5, с. 97].

Отже, питання перекладу економічної літератури неодмінно повинно бути досліджене глибше, бо в теорії перекладу не вистачає саме теоретичних основ економічного перекладу. З іншого боку, випускається багато матеріалу з перекладу економічних текстів прикладного характеру. Ця стаття висвітлює лише ази теорії перекладу економічної літератури, розглядаючи такі питання, як проблеми перекладу, типи економічних текстів, специфіку та методи їх перекладу.

Список літератури

1. Аристов Н.Б. Основы перевода / Н.Б. Аристов. - М., 1959. - 150 с.
2. Бархударов Л.С. Грамматика английского языка / Л.С. Бархударов, Д.А. Штелинг. - М., 1973. - 375 с.
3. Глоба О.В. Принципи утворення навчальних словотворчих термінологічних словників (на матеріалі англ. економ. термінології) : автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / О.В. Глоба. - Одеса, 2002. - 20 с.
4. Голикова Ж.А. Перевод с английского на русский : [пособие] / Ж.А. Голикова. - М. : Новое знание, 2003. - 287 с.
5. Егорова А.М. Пособие по переводу экономической литературы с английского на русский / А.М. Егорова, В.К. Морозов. - М. : Высшая школа, 1973. - 151 с.
6. Казакова Т.А. Практические основы перевода с английского на русский / Т.А. Казакова. - СПб. : Союз, 2001. - 320 с.
7. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В.І. Карабан. - Вінниця : Нова книга, 2002. - 458 с.
8. Коваленко А.Я. Общий курс научно-технического перевода : [пособие по переводу с англ. языка на рус.] / А.Я. Коваленко. - К. : ИНКОС, 2003. - 320 с.
9. Комиссаров В.Н. Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике / В.Н. Комиссаров. - М., 1978 - 275 с.
10. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : [підручник] / І.В. Корунець. - Вінниця : Нова книга, 2001. - 448 с.